

Aandacht voor bladluizen in wintergranen

Bladluizen kunnen het dwergvergelingsvirus, dat de dwergvergelingsziekte veroorzaakt, overbrengen en zo heel wat schade aanbrengen in wintergerst en -tarwe.

Een bladluisbestrijding in het najaar en het vroege voorjaar moet de overdracht van dit virus voorkomen. – INGE

HERMANS, BDB; GEERT HAESAERT & VEERLE DERYCKE, HOGENT & DANIEL WIT-

TOUCK, LCG –

Alle wintergranen kunnen door bladluizen aangetast worden, maar wintergerst en vroeg ingezaaide wintertarwe lopen het grootste risico op schade. Bladluisvluchten vinden immers plaats bij temperaturen van 10 à 12 °C, waardoor de kans op aantasting vroeg in het najaar vergroot. Voor overdracht van het dwergvergelingsvirus (*barley yellow dwarf virus* of BYDV) moeten de bladluizen echter ook virusdragend zijn. Die virulentie verschilt sterk van jaar tot jaar en van streek tot streek, en is enkel te bepalen met behulp van een laboratoriumtest. Meer dan 20 verschillende bladluissoorten zijn bekend als mogelijke

drager van het virus. De voornaamste zijn *Rhopalosiphum padi*, *Rhopalosiphum maydis*, *Macrosiphum avenae*, *Metopolophium dirhodum* en *Sitobion graminum*. Bladluizen raken geïnfecteerd door zich te voeden met BYDV-besmette planten. Voedingsperioden van 12 tot 30 minuten zouden hierbij het efficiëntst zijn.

Bevorderlijke factoren

De aanwezigheid van bladluizen in graan- en maïspcelen tijdens de voorafgaande zomer, wintergraanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden, een vroege zaai van win-

tergranen, aanhoudend zacht weer en beschut gelegen wintergraanpercelen zijn bevorderlijk voor de aanwezigheid van bladluizen in wintergranen in het najaar. Bij een zachte winter kunnen de bladluizen in de wintergranen overleven. Een vroege lente zorgt ook voor de aanwezigheid van bladluizen. In een perceel kunnen de bladluizen heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen of zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingniveaus.

Symptomen in gerst en tarwe

In wintergerst kan men in de herfst of op het einde van de winter pleksgewijs bladvergeling in het perceel vaststellen. Verder kan het gewas te maken krijgen met een verkleuring aan de bladtop, een geremde groei bij het doorschieten, dwerggroei en een moeilijke aarvorming. Bij zware aantasting kan het gewas zelfs afsterven.

Bij wintertarwe zijn de eerste symptomen van een najaarsinfectie meestal na de winter enkel pleksgewijs zichtbaar in het perceel (in harden) als een geelverkleuring van de bladtoppen. Het virus vermindert de wortelgroei, veroorzaakt bij tarwe en haver een geel- of roodverkleuring van de bladtop en dwerggroei. Bij voorjaarsinfectie komen, verspreid over het veld, individueel aangetaste tarweplanten voor met roodverkleuring van het blad, beginnend aan de bladtop. Bij het aangetaste gewas komen slecht afrijpende, rechtopstaande aren voor.

Situatie na uitzaai 2009

In het najaar van 2009 werden er bladluistellingen uitgevoerd op de waarnemingsvelden aangelegd door het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG). De tellingen werden uitgevoerd op wintergerstpercelen waarvan het zaaizaad niet met Gaucho Orge behandeld werd en op wintertarwepercelen waarvan het zaaigoed niet met Gaucho Blé werd behandeld. Op die percelen werd geen bladluisbestrijding uitgevoerd tijdens het seizoen. Op de percelen met een aantastingsgraad van meer dan 5% in het najaar (in functie van de virulentie van de bladluizen of perceelspecifiek advies) werd geadviseerd een bladluisbestrijding uit te voeren.

Vanaf de eerste tellingen half oktober 2009 werd een eerder beperkte bladluisdruk waargenomen. Op geen enkel van de Vlaamse waarnemingsvelden steeg de aantastingsgraad tijdens de daaropvolgende tellingen boven de 2,2%. Bovendien wezen analyses van het Cadco (*Centre Agricole pour le Développement des Céréales et des Oléo-protéagineux*) uit dat slechts een uiterst beperkt percentage van de bladluizen in Wallonië virusdragend was. De kans op verspreiding van het dwergvergelingsvirus werd dan ook ingeschat als zeer gering. Door de koude winter waren er in

FOTO: JO GENNEZ

het voorjaar van 2010 geen bladluizen te bespeuren.

Bestrijding

De bestrijding van het dwergvergelingsvirus kan je aanpakken door de bladluizen te bestrijden met een insecticide, hetzij via gewasbespuiting, hetzij via zaaizaadbehandeling.

Zowel in wintergerst van zaaizaad dat niet behandeld werd met Gaucho Orge als in wintertarwe houd je best rekening met de volgende aanbevelingen.

Zaai zeker niet te vroeg! Bij waarnemingen in het verleden is duidelijk gebleken

de maïsvelden. Vooral in jaren met een belangrijke bladluisaantasting in de jonge wintergerst kan er een besmetting van de (vroeggezaaide) wintertarwepercelen optreden. In de herfst is er een bladluisbestrijding nodig als meer dan 5% van de planten bezet is met bladluizen (in functie van de virulentie van de bladluizen of van perceelsspecifiek advies).

De erkende insecticiden voor bladluisbestrijding in wintergranen in de herfst via gewasbespuiting vind je in tabel 1. In de meeste gevallen krijg je in de herfst een voldoende resultaat met pyrethroiden. Wordt de behandeling uitgevoerd bij zacht

over het gewas kan uitsparen. Toch is het aangewezen om bij aanhoudend zachte weersomstandigheden en bij hoge bladluisdruk vanaf half november de bladluisaantastingen op de percelen op te volgen. Gaucho Orge is evenwel niet toegelaten in zomergerst. In wintertarwe is het gebruik van Gaucho Blé niet langer erkend.

Waarschuwingberichten

In het najaar en – indien nodig – in het vroege voorjaar wordt de bladluisdruk in wintergranen opgevolgd aan de hand van een netwerk van waarnemingsvelden, verspreid over Vlaanderen. In die waarne-

Tabel 1 Erkende insecticiden voor bladluisbestrijding in wintergranen in de herfst - LCG

Werkzame stof Naam	Dosis per ha	Handelsproduct		Toepassingen (max) ¹	Erkende toepassing in		
		Naam	Dosis per ha		wintergerst	wintertarwe	triticale
Alfa-cypermethrin ²	10 g	Fastac (50 g/l)	0,2 l	2	x	x	x
Beta-cyfluthrin ²	7,5 g	Bulldock 25 EC (25 g/l)	0,3 l	1	x	x	x
Bifenthrin ²	7,5 g	Bistar (80 g/l) ³	95 ml	1 (herfst)	x	x	
		Multistar 80 SC (80 g/l) ³	95 ml	1 (herfst)	x	x	
		Starion 80 SC (80 g/l) ³	95 ml	1 (herfst)	x	x	
		Talstar 8 SC (80 g/l) ³	95 ml	1 (herfst)	x	x	
Cyfluthrin ²	15 g	Baythroid EC 050 (50 g/l)	0,3 l	2		x	x
Cypermethrin ²	20 g	Cyperstar (200 g/l)	0,1 l	2	x	x	x
		Cytox (100 g/l)	0,2 l	2	x	x	x
		Insecticide 10 ME (10 g/l)	2 l	2	x	x	x
		Sherpa 200 EC (200 g/l)	0,1 l	2	x	x	x
Deltamethrin ²	5 g	Decis EC 2,5 (25 g/l)	0,2 l	2	x	x	x
		Patriot (25 g/l)	0,2 l	2	x	x	x
		Splendid (25 g/l)	0,2 l	2	x	x	x
Esfenvaleraat ²	5 g	Sumi Alpha (25 g/l)	0,2 l	1	x	x	x
Tau-fluvalinaat ²	48 g	Mavrik 2F (240 g/l)	0,2 l	2 (herfst)	x	x	x
Lambda-cyhalothrin ²	5 g	Karate Zeon (100 g/l)	50 ml	2	x	x	x
		Lambda 50 EC (50 g/l)	0,1 l	2		x	
		Ninja (100 g/l)	50 ml	2	x	x	x
		Ravane 50 (50 g/l)	0,1 l	2	x	x	x
Lambda-cyhalothrin ²	3,75 g	Okapi (5 g + 100 g/l)	0,75 l	1	x	x	x
+ pirimicarb	75 g						
Pirimicarb	125 g	Pirimor (50%)	0,25 kg	2	x	x	x
Zetacypermethrin ²	10 g	Fury 100 EW (100 g/l)	0,1 l	2	x	x	x
		Satel (100 g/l)	0,1 l	2	x	x	x

¹ Maximaal aantal toepassingen tegen dwergvergelingsvirus

² Pyrethroïde

³ Voor Bistar, Multistar 80 SC, Starion 80 SC en Talstar 8 SC is de uiterste datum voor gebruik 30 mei 2011

dat de bladluisaantasting merkelijk lager lag op de percelen die gezaaid waren in oktober. Bij temperaturen onder 10 °C zijn de bladluizen immers minder actief. Voor wintergerst geldt 25 september als vroegste zaaidatum, voor wintertarwe is dit half oktober. Controleer alle percelen van bij de opkomst op de aanwezigheid van bladluizen. Verifieer je waarnemingen met de mededelingen van het LCG. Het is absoluut noodzakelijk om alle percelen te controleren als de omstandigheden gunstig zijn voor een bladluisaantasting. Dit moet je zeker doen bij aanhoudend zacht weer, beschut liggende percelen, vroege zaai, aanwezigheid van bladluizen tijdens de voorafgaande zomer in graan- en maïspancelen of bij graanpercelen in de nabijheid van met bladluizen geïnfecteer-

weer (17 °C en meer), dan kan de toevoeging van pirimicarb (ongeveer 70 g/ha werkzame stof) de effectiviteit van de pyrethroiden verbeteren.

Bij droge en zonnige weersomstandigheden is het belangrijk om – bij het gebruik van insecticiden op basis van een pyrethroïde – voldoende water te gebruiken en om behandelingen te vermijden in periodes met felle zon.

Zaaizaadbehandeling

Bij wintergranen is een specifieke zaaizaadbehandeling enkel toegelaten in wintergerst, en dit met Gaucho Orge (triazoxide 10 g + tebuconazool 15 g + imidacloprid 350 g/l). Dit is een preventieve behandeling waardoor men een eventuele insecticidenbehandeling na de uitzaai

mingsvelden voert men vanaf de opkomst van de wintergranen wekelijks bladluistel-lingen uit. De waarnemingen gebeuren in percelen wintergranen zonder insecticidenbehandeling (hetzij zaaizaadbehandeling zonder een specifiek insecticide, hetzij zonder gewasbespuiting met een insecticide). Indien nodig worden ook percelen wintergranen met insecticidenbehandeling opgevolgd. De evolutie van de bladluisdruk en de adviezen die daaruit voortvloeien worden wekelijks bezorgd aan de LCG-leden via de LCG-akkerbouwberichten. Het is wenselijk dat de graanteler zijn eigen waarnemingen verifieert met de mededelingen van het LCG. ■